Akademik Hassasiyetler **The Academic Elegance**
Yıl/Year: 2021 **Sayı/Issue: 15**
Cilt/Volume: 8 **Sayfa/Page: 67-82**
Araştırma Makalesi
Makale Gönderim Tarihi: 04/11/2020 **Makale Kabul Tarihi: 11/04/2021**

POST-TRUTH: HEGEMONYA'NIN YENİ İDEOLOJİK AYGITI

Melih COŞGUN*

Öz

Bu çalışmanın amacı, hegemonyanın kendi kültürünü, hâkimiyeti altındaki sınıflara benimsetmek amacıyla kullandığı Althusser'in Devletin İdeolojik Aygıtları'na post-modern dönemlerde ortaya çıkan post-truth olgusunu eklemlendirmektir. Zira son zamanlarda kavramın değerine ve yerine ilişkin süregelen arayışlar; söylem, kavram, olgu, çağ, zaman kesiti, durum ve atmosfer gibi tanımlamaları da beraberinde getirmiştir. Çalışma, bu arayışa farklı bir perspektiften yeni bir yön sunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın temel mahiyetini post-truth fenomeninin siyaset bilimi bağlamında anlamlandırılmasına bir katkı sağlamaktır. Mouffe'un da üzerinde durduğu gibi siyaset devinimle var olur ve değişen zamanla birlikte siyasal olanın gereği yeni araçların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Bu minvalde çalışma öncelikle post-truth kavramının teorik çerçevesi ve onu anlamlandırmaya çalışan çeşitli yaklaşımları ele almaktadır. Ardından çalışmada hegemonya ve Devletin İdeolojik Aygıtları ile post-truth olgusu arasındaki ilişki güncel örneklerle ortaya konacaktır. Çalışmada ulaşılan temel sonuç, aktüel olarak bir takım siyasi olayların ve hegemonik güçlerin medyayı ve sosyal medyayı manipüle ederek rıza elde etmesi ve hegemonya oluşturma çabası bağlamında değerlendirilebilecek olan post truth'un bir post-dia olduğudur.

Anahtar Kelimeler: *Post-Truth, Hegemonya, Devletin İdeolojik Aygıtları (DİA), Post-DİA.*

POST-TRUTH: NEW IDEOLOGICAL APPARATUS OF HEGEMONY

Abstract

The aim of this study is to articulate the phenomenon of post-truth that emerged in post-modern periods to the Ideological State Apparatuses by Althusser, which hegemony uses to adopt its own culture to the classes under its rule. Then, the ongoing efforts regarding the value and place of the concept in recent times have brought along definitions such as discourse, concept, phenomenon, age, time section, situation and atmosphere. This study aims to present a new direction to these attempts with a different perspective. The main purpose of this study is to contribute to the interpretation of the post-truth phenomenon in the context of

* Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Niğde Sosyal Bilimler MYO, Hukuk Bölümü, melihcosgun@ohu.edu.tr, https://orcid.org/0000-0003-0017-0600.

Önerilen Atıf: Coşgun, M. (2021). Post-Truth: Hegemonya'nın Yeni İdeolojik Aygıtı, *Akademik Hassasiyetler, 8*(15), 67-82.

political science. As Mouffe emphasized, politics exist with motion, and new tools are inevitable to emerge as a necessity of the political one with the changing time. In this respect, this study primarily deals with the theoretical framework of the concept of post-truth and various approaches trying to interpret it. Then, the relationship between hegemony and the Ideological State Apparatuses and the phenomenon of post-truth will be revealed with recent examples. The main conclusion reached in this study is that some actual political events and hegemonic powers have acquired acquiescence by manipulating media and social media, and post-truth, which can be evaluated in the context of the effort to create hegemony, is a post-isa.

Keywords: *Post-Truth, Hegemony, Ideological State Apparatus (ISA), Post-ISA.*

Giriş

Modern zamanlarla birlikte ortaya çıkan bir dünya görüşü olarak Marksizm'in temel ön kabullerinden olan ekonomik determinizmi eleştiren ve düşüncelerinin bir kısmını bu eleştiri üzerine inşa eden Gramsci, "*tam anlamıyla bir "kültür", ama aynı zamanda belirli sınıfların tahakküm ve tabiiyetinin yaşanan hali olarak görülmesi gereken bir kültür"* (Willams, 1977: 110) olarak nitelendirilebilecek hegemonya kavramına günümüz içeriğini kazandırmıştır. İktidarı elinde bulunduran sınıfın kendi düşüncelerini, değerlerini ve kültürlerini, çeşitli ideolojik aygıtları kullanarak, bununla birlikte toplumun rızasını da göz ardı etmeden, toplumsala dayatması bağlamında hegemonya, modern çağın önemli bir fenomeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer yandan devletin kendi hegemonyasını oluşturmak için bir takım aygıtlara ihtiyaç duyduğu vurgusu ve nihayetinde devlete rıza mekanizmaları arasında sivil toplumun, bunu gerçekleştirebilecek bir aracı kurum olduğu görülmektedir (Hall ve Jacques, 1995). Sivil toplumun alanı, kavramın ortaya çıktığı andan bu yana sürekli tartışma konusu olagelmiştir. Aktüel olarak sivil toplumun, bu denli geniş bir alana hâkim olmasını sağlayan unsurların başında teknolojik gelişmeleri takiben sosyal medya gelmektedir. Modern çağ denilen dönemin artık yerini post-modern dönem olarak nitelendirilen yeni bir değişim sürecine bıraktığı fikri yaygın bir söylem halini almıştır. İşbu noktada, çalışmanın temel iddiası, bu değişim süreciyle birlikte iktidarın kendi düşüncelerini ve kültürlerini toplumsala benimsetmesi bağlamında hegemonyanın, "devletin ideolojik aygıtları"na bir yenisini eklemleyerek post-truthu kullanıp post-modern zamanlarda yeni bir "post-dia" üretmeye yönelmesidir. Post-truth salt bir biçimde yalan söyleme veya propaganda yapma anlamına gelmemektedir. Bilhassa son bir kaç yıl içerisinde daha yaygın olarak kullanılan kavram bir yandan "yılın kelimesi" olarak nitelendirilirken diğer yandan içeriğinin tam olarak ne olduğu tartışılmaktadır. Bilgiye, rasyonalite temelinde değil de duygusal aklın yönlendirilmesiyle ulaşılan ve doğruluğunun kanıtlaması gerekliliği göz ardı edilen bir görüngü olarak post-truth, sadece siyasetçiler tarafından değil bilhassa sosyal medya özelinde çeşitli -ortak zeminlerde bir araya gelen- gruplarca da etkin bir aygıt olarak kullanılmaktadır.

1. POST-TRUTH KAVRAMI ÜZERİNE

Post-truth üzerine yapılan çalışmalarda, kavramın değerine ilişkin ortak birkaç nokta göze çarpmaktadır. Post-truth ilk olarak Steve Tesich'in The Nation dergisinde Başkan Nixon, Watergate Skandalı ve Vietnam Sendromu'nu konu edindiği "A Government of Lies" başlıklı yazısında karşımıza çıkmaktadır (Tesich, 1992: 1). Tesich, çalışmanın başlığından da çıkarılabileceği üzere yalan ve siyaset arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmıştır. Siyasetin ve siyasetçilerin doğruları yansıtmayan, gerçeklerden uzak konumlandırılmış ve fakat toplumu yönlendirme gücü yüksek olan medyayı kullanarak manipülatif söylemlerde bulunduğu Tesich tarafından vurgulanmaktadır. 2004 yılına gelindiğinde, R. Keyes, "The Post Truth Era" kitabında post-truth kavramını daha ayrıntılı bir biçimde ele almıştır. Keyes, kavramın salt bir "yalan söylem"e eğilimine indirgenemeyeceğini dile getirmiştir. Keyes'in eleştirdiği temel nokta ise doğru olmayan söylemlerin, sosyal ve politik alandaki toplumsallığın silikleşmesine bağlı olarak; "yalanın ifşa olması korkusunun" toplumsal alanda önemini yitirmesidir (Keyes, 2017). Post-truth, Oxford English Dictionary tarafından 2016 yılında "yılın kelimesi" olarak belirlendi. Sözlüğün "nesnel olguların, kamuoyunun biçimlenmesinde, duygulardan ve kişisel inançlardan daha az etkili olduğu durumlar" (https://languages.oup.com/word-of-the-year/, 17/03/2020) biçiminde tanımladığı yılın kelimesi, daha sonra özellikle D. Trump'ın seçim kampanyalarının ve Birleşik Krallık'ın Brexit sürecinin anlamlandırılmasında anahtar kavram olarak tercih edilmiştir. Post-truth literatürüne doğrudan katkı sağlayan bir diğer düşünür ise L. McIntyre'dır. O, günümüzde bireylerin gerçeği nasıl bilebileceğine odaklanmak yerine gerçekliğin varlığının sorgulandığı bir çağın içerisinde olduğumuzu, olguların geri plana itilip yerine duyguların daha önemli görüldüğü, bu duygusallığın hakikati elde etme süreçlerini deforme ettiği ve nihayetinde gerçekliğin varlığının hiçe sayıldığı bir çağ olarak post-truthu tanımlamaktadır (McIntyre, 2019). Batı literatüründe post-truth kavramının içeriğine ve yönüne ilişkin temel seyri belirleyen bahsi geçen düşünürlerin yanı sıra farklı çalışmalar da bulunmaktadır.[1] Buna ek olarak Türkiye özelinde Yalın Alpay'ın "Yalanın Siyaseti" eseri post-truth ile ilgili teorik ve kavramsal bilgilerin yanı sıra kavramın Türkçeleştirilmesine dair "hakikatin önemsizleştirilmesi" (Alpay, 2019) önerisiyle katkı sağlamaktadır.

Kavramın Türkçeleştirilmesine ilişkin etimolojik içeriğinin yanı sıra ne anlatmaya çalıştığı da önemli bir unsurdur. Burada temel belirleyici nitelik "truth" görüngüsünün kastettiği asıl anlamın "hakikat" olarak mı yoksa "gerçeklik" olarak mı çevrildiğinde elde edileceğidir. Hakikatin gerçeklikle aynı olmadığını anlamlandırmak için üç farklı perspektiften

[1] D'Ancona, M., "Post-Truth: The New War on Truth and How to Fight Back"; Stephan L., Ullrich K. H. E. Ve J.Cook "Beyond Misinformation: Understanding and Coping with the "Post-Truth" Era"; Sarukkai, S. "The age of post-truth politics"; Rochlin, N., "Fake news: belief in post-truth" vb.

bakmak faydalı görünmektedir. İlk olarak metafizik geleneğidir; Platon'da karşımıza çıkan metafizik geleneğinde hakikat, özlerin alanında/boyutundadır, bir başka deyişle, "değişimin" alanında değildir. Diğer yandan Heidegger'in varoluşçu görüngübilimsel gelenekte vurguladığı hakiki olan ile olmayan arasında farkı; "deneyime kendisini açmış olanla üstü örtük kalmış olan" belirlemektedir. Bu bağlam aynı zamanda metafizik geleneğini tam da zıttı bir yerde konumlanmaktadır. Son bahis ise analistik onto-epistemik gelenekte hakikatin yeri; olguların mevcut olması veya olmaması gibi daha basit bir ayrım üzerine inşa edilmiştir (Baç, 2020: 21-23). Ezcümle, burada yapılan vurgudan yola çıkarak "hakikat" ontik ve merkezi bir değere sahip görünmektedir. Diğer yandan hakikat ile gerçeklik birbirinden koparılamayacak kadar ilintili görünmektedir ve fakat yine de özdeş değillerdir. Gerçeklik özünde bir varolma durumudur bir başka deyişle "hakikat de gerçekliktir, fakat gerçekliğin en temelidir, asıl gerçekliktir; bana göre ve bana dönük değil kendinde ve kendisi olarak var olandır" (Köktürk, 2020: 36-37). Bu felsefi tartışma derinleştirilebilir fakat çalışmanın sınırları gereği "hakikat" ve "gerçeklik" üzerine kısa bir bahis tercih edilmiştir. Çeviri konusuna tekrar dönmek gerekirse post-truth görüngüsünün Türkçeleştirilmesinde merkezliği ve ontik olarak öncelenen hakikatin "truth" çevirisinde kullanımı daha uygun görünmektedir. Çeviri konusunda yine de üzerinde mutabakata varılmış bir kavramsallaştırma bulunmamaktadır. Zira konunun yeni olması hasebiyle pek çok farklı yazarın/düşünürün farklı açılardan konuya yaklaşması bu çeviri farklılıklarının temel nedenleri arasında gösterilebilir. Hakikat sonrası, hakikat ötesi, hakikatin değersizleştirilmesi/önemsizleştirilmesi, gerçeklik ötesi, gerçeklik sonrası gibi pek çok farklı anlamlandırmaya sahip olan post-truth önümüzdeki günlerde farklı, yeni anlamlar da kazanacak gibi görünmektedir.

2. POST-TRUTH VE SİYASET FELSEFESİ

Post-truth kavramını anlamlandırma çabaları, kavramın, siyaset felsefesinde içkin bir takım tarihsel metaforlarla ve teorilerle ilişkilendirme yönelimini de beraberinde getirmiştir. Bu eğilim kimi zaman Platon'da kimi zaman Nietzsche'de kimi zaman da Pareto'da yankı bulmuştur. Çalışma, bu bağlamda post-truth fenomenine siyasi/felsefi bir teorik zemin arayışının birkaç örneğine değindikten sonra alternatif bir güzergâh önermektedir. "Gerçeklik" sorununun bir metafor üzerinden tartışıldığı Platon'un Mağara Alegorisi, mağarada çocukluklarından beri ayaklarından ve boyunlarından zincirlenmiş bir biçimde, arkalarından geçen insanların taşıdıkları araçların gölgeleri, önlerine vurdukça duvara yansımalarını gerçek zannederek yaşayan insanların tasviriyle başlamaktadır. Ardından içlerinden bu yansımalardan kuşku duyan biri, aşama aşama gölgeden gerçeğe yönelecektir. Önce gölgelerin oluşmasına neden olan ateşi, sonra nesneleri daha sonra da o nesneleri taşıyan insanları, her bir adımda gerçeğe biraz daha yaklaşıp nihayetinde gerçeğe ulaşacaktır (Yalçınkaya, 2013: 95).

Bu alegori, Antik dönemden günümüze kadar insanı ve insanlığı çevrelemiş görünen olguları tartışmak için bir başlangıç noktası olmuştur. Platon'un mağarasında dışarıda ne olup bittiğini net bir biçimde bilmeyen, olanları ve gerçekleri sadece mağara duvarına yansıyan bir takım gölgeler vasıtasıyla bilmeye yönelen, zincirlenmiş bir insan topluluğu bulunmaktadır. Fakat içlerinden biri bu durumdan kuşku duyup gerçeğe yönelmek ister ve zincirlerini kırarak gölgelerin oluşmasına neden olan, ki bunlara sayıltı diyebiliriz, ışığın kaynağına diğer bir ifadeyle gerçekliğin kaynağına yönelmektedir. Burada zincirlenmiş insan topluluğundan bir kişinin, özne olmaya yönelmesini sağlayan şey kuşku ve gerçekliği sorgulamasıdır. Kişi mağaranın dışarısına çıkıp gerçeği ve onun kaynağını öğrendiği anda özgür bir özne olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde ise çokça tartışılagelen bir olgu olan sosyal medya ve onun yaydığı bilginin, gerçekliğini sorgulanmadan kabul edenler tıpkı mağarada gölgeleri gerçek sanan insanlara benzemektedirler. Bu bahis Mağara Alegorisi'nin post-truth ile ilişkilendirildiği temel noktadır (Köktürk, 2020: 40). Bireylerin sosyal medyada takip ettikleri veya rastgele karşılarına çıkan bilgilerin kaynağını ve doğruluğunu kontrol etmeden "gerçekliğine" inanmaları, bu bilgileri yaymaları ve hatta savunmaları sıkça karşılaşılan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tavır ise gerçeğin ne olduğundan ziyade kendi düşünce dünyasına uygun bir takım gerçek dışı bilgilerin, gerçekmişçesine kullanımını beraberinde getirmektedir. Hakikatin değersizleştirilmesine neden olan bu durum, gerçeğin ötesine yani reelin değersizleşmesine, anlamsızlaştırılmasına yol açmaktadır. Diğer bir ifadeyle, biraz önce kuşku duyup zincirlerini kıran ve gerçeğin kaynağına yönelen özgür özne, günümüzde sosyal medyanın "büyülü" dünyasına kapılıp tekrar "zincirlenerek" gerçeğe ve gerçeğin kaynağına yönelmeden yine "mağaraya" dönmüştür (Köktürk, 2020: 40-45). Hakikatin değersizleştirilmesi/önemsizleştirilmesi bağlamında ele alınan post-truth ise bu durumu açıklayabileceğimiz önemli bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira post-truth duyguların ve kişisel inançların kamuoyu oluşturma konusundan nesnel doğruluğa göre daha fazla etkili olduğu anlamına gelmektedir.

Özgür özne bahsinden yola çıkarak post-truthun gerçek kaynağının nihilizm olduğu düşüncesi diğer bir teorik temel arayışının yansıması bağlamında ele alınmaktadır. Nietzsche'nin asıl kaygılarından biri olan ve aşılması zorunlu atfedilen nihilizmin, değerlerin değerinin kaybedilmesi açısından post-trutha zemin hazırladığı iddia edilmektedir (Raptis, 2020: 57). Nihilizmi pek çok farklı açıdan değerlendirmek mümkündür. Bir yandan Nietzsche'nin nihilizmi anlamlandırma çabalarının çıkış noktasını "Tanrı öldü, onu biz öldürdük" söylemine atıfta bulunulabilir. Burada yapılmak istenen vurgu Hıristiyanlık inancının sona erdirilmesi değil, insanın kendini doğuştan günahkâr, kötü ve kara vicdanlı oluşunu açıklamaktır (Raptis, 2020: 60). Diğer yandan Nietzsche'nin "Ahlaki fenomenler yoktur, bu fenomenlerin sadece bir ahlaki yorumu vardır" (Nietzsche, 1968: 149)

söylemi öznellik biçiminde de karşımıza çıkabilir. Fakat çalışmanın seyri açısından Nietzsche'nin nihilizmi, bir kültürün kendine yabancılaşması (Nietzsche, 2011) ve değerlerin değerini kaybetmesi şeklinde ele alınmıştır. Değerlerin değerini kaybetmesi, post-truthun gerçeklerin değersizleştirilmesi ile oldukça paralel bir anlatı içermektedir. Burada akıllara şu soru gelmektedir; bu değersizleştirme "olağan" bir seyirde mi gerçekleşmektedir yoksa bir "yönlendirme" içermekte midir? Bu müphemlik aynı zamanda post-truthu anlamlandırmak için kullanılabilecek bir diğer teorinin de irdelediği bir husustur. Yönlendirme bahsi post-truth söyleminin içeriğini anlamlandırma çabası özelinde Füller'in de üzerinde durduğu Pareto'nun "aslanlar ve tilkiler" metaforu bu bağlamda ufuk açıcı bir niteliğe sahiptir (Erdoğan ve Uyan-Semerci, 2020: 84).

Pareto, toplumsal değişim süreçlerinin seçkinler (yönetenler) arasında bir çatışmanın neticesi ortaya çıktığını dile getirmektedir. Yönetmek bir yandan ikna gücü, kurnazlık ve esneklik diğer yandan ise karşıtlıkları bastırmak için "güç" gerektirmektedir. Siyasal değişim de bu iki tarafın yer değiştirmesinin diğer bir ifadeyle "seçkinlerin dolaşımının" ürünüdür. Tilkiler ikna gücüyle halkın rızasını almakta başarılı olsalar da gerekli anlarda şiddet kullanma konusunda aynı başarıyı gösteremezler. İşte bu anlarda aslanlar yönetimi ele almaktadırlar (Miller, 1995: 97-98). Füller, aslanların geleneksel yapı ve otoriteden beslendiğini, tilkilerin ise hâkim anlatının yanlışlığını vurguladığını söylemektedir. Post-modern bir yorumla Füller, aslanların mevcut durumu korumak adına post-truthu kullanarak "kükrediğini" tilkilerin ise bu gerçekdışı, hakikat sonrası veya hakikatin değersizleştirildiği oyunun kurallarını değiştirip yönetimi ele geçirme çabasına vurgu yapmaktadır. Ezcümle, Füller'e göre post-truth, aslanlar ve tilkiler arasındaki bilhassa politika üzerine yapılan tartışmalarda zeminin somutlaşmasını sağlayan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Füller, 2018: 14).

Post-truth, bilginin ve kaynağının doğruluğunun kontrol edilme ihtiyacının duyulmadığı bir zaman olarak "mağara yeniden dönüş" (Köktürk, 2020) metaforu üzerinden bir "çağ"; değerlerin değersizleştiği ve nihilizmin neticesi şeklinde ortaya çıkan bir "durum" (Raptis, 2020); seçkinlerin dolaşımında bir "olgu" (Erdoğan ve Uyan-Semerci, 2020) şeklinde bir takım teorik ve metaforik ilişkilendirmelerle tanımlanmaktadır. Bu çalışma ise bahsi geçen metaforik ve teorik ilişkilendirmelere bir yenisini eklemlendirmeyi amaçlamaktadır. Bir sonraki bölümde ele alınacağı üzere, çalışmanın temel iddiası hegemonik gücü elinde bulunduran sınıfların post-truthu bir "aygıt" kullanıldığıdır. Diğer bir ifadeyle post-truthun, post-modern dönemde devletin post-modern ideoloji aygıtı olduğudur.

3. BİR POST-DİA OLARAK POST-TRUTH

A. Gramsci'nin, hapishane günlerinde, içerisinde bulunduğu durumu anlamlandırma çabası, Post-Marksist kuramın temellerinin atılmasında etkili olmuş; aynı zamanda bir Marxizm eleştirisini de beraberinde getirmiştir.

Tarihsel blok oluşana kadar altyapının üstyapı üzerindeki deterministik etkisi kabul edilebilir olsa da; tarihsel blok oluştuktan sonra sadece alt yapının üst yapıyı etkilemesi söz konusu olamazdı; aynı zamanda üst yapının da alt yapıya tesir edeceği gerçeği Gramsci tarafından ortaya konulmuştur. Gramsciyen teoride "Hegemonya" (Gramsci, 2012) olarak nitelendirilen bu durumun hangi araçlarla gerçekleştirilebileceği konusunda L. Althusser iki farklı enstrüman ortaya atmıştır; bunlardan biri "devletin baskıcı aygıtları" diğeri "devletin ideolojik aygıtları" (Althusser, 2015) olarak ifade edilir.

Marx'ın altyapının üst yapıyı belirlediğini ifade ettiği analiziyle yakın bir ilgi/ilişki içerisinde toplumsal yapıların birbirlerini karşılıklı olarak belirleyen unsurlar olduğunu da ifade etmek gerekmektedir. Esasen bu ekonomik determinizmin eleştirisi en çok Gramsci'de kendisini göstermektedir. Gramsci, bu ekonomik determinizme karşı çıkmaktadır. Gramsci, tam bir yapısalcı Marksist olarak görülmemekle beraber; genel hatlarıyla Batı Marksizmi'nin ve özel boyutta başta Louis Althusser olmak üzere yapısalcıların görüşlerini çok fazla etkileyen bir düşünür olarak belirginleşmektedir. Bunu yaparken altyapıda var olan ekonomik üretim biçiminin, üstyapının tek başına belirleyicisi olduğunu iddia eden Marx'ı eleştirmektedir. Bu etkinin çift taraflı bir etki olduğu savı, eleştirisinin temelini oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, nasıl ki altyapıda var olan üretim biçimi toplumun üstyapısını belirliyorsa; Gramsci'ye göre üstyapı unsurları da altyapı öğeleri üzerinde etkili ve belirleyici olabilmektedir. İşte tam da bu noktada, toplumsal olanın şekillendirilmesi sürecinin, kimi zaman siyasal iktidar imkânlarının kullanılması üzerinden; kimi zaman ise medya, eğitim ve kültür gibi vektörlerin yönlendirmesi üzerinden altyapıyla ilgili belirleyiciliğe sahip olduğu öne sürülebilir.

Devlet, kendi düşünce örüntülerini toplumsal alanın bütününe benimsetme gayesiyle medyayı, eğitimi, kültürü veya dini kullanarak hegemonik gücünü hissettirmektedir. Devlet, hegemonik üstünlüğünü genel olarak kurumsal yapıların varlığıyla göstermektedir. Bu kurumsal yapılar bir yandan devletin fiziksel yansımasıdır ve fakat diğer yandan toplum üzerindeki hâkimiyet araçlarıdır. Bu araçlar ulus-devletleşme sürecinde de oldukça etkin bir biçimde kullanılmışlardır. Diğer yandan modernleşme proses ve projelerinde de kullanılan bu araçlar, modern dönemlere ait bir görünüm sunmaktadır. Zamanın değişmesiyle birlikte modernite yerini post-modern dönemlere bırakmaktadır. Bahsi geçen değişim sadece zamanın değişimini değil beraberinde pek çok alan ve araçta da kendini hissetmektedir. Bu bağlamda post-truthu bir söylem, kavram, olgu, çağ, zaman kesiti, durum ve atmosfer değil de aksine post-modern dönemlere ait devletin kullandığı bir araç olarak nitelendirmek farklı bir bakış açısı sunabilir. Bu söylemin ardında yatan çıkış noktası ABD Başkanı Trump'ın seçim süreciyle doğrudan ilişkilendirilen post-truth retoriğinin McComiskey tarafından "Trump-Etkisi" kavramsallaştırmasıdır (McComiskey, 2017).

Post-truthun Trump tarafından etkin bir biçimde kullanıldığı genel kabul gören bir gerçektir fakat öncesinde de G. W. Bush tarafından 11 Eylül

Saldırıları'nın ardından askeri müdahaleleri meşrulaştırmak adına hiçbir kanıtlanabilir veri olmamasına rağmen bir araç olarak kullanıldığı görülmektedir (Karadut, 2020: 127). Önce kendi halkını ardından uluslararası camiayı "ikna edici" söylemler kullanarak ardından kanıtlanmasına ihtiyaç duyulmayan veya duyulmaması istenilen bir takım argümanlarla askeri müdahalelerin meşrulaştırıldığı görülmektedir. Bu meşrulaştırma süreci ise post-truth olarak nitelendirilen bir araç üzerinden ilerlemiştir. Keyes, Amerikan halkının U-2 Casus Uçakları Olayı, Monica Lewinsky Olayı, 2003 Irak Savaşı Bahaneleri gibi olaylarda manipüle edildiklerini, post-truth kavramıyla açıklamaktadır (Keyes, 2017). Althusser'e göre devlet; öncelikle devletin baskı aygıtı olarak karşımıza çıkar, ardından Althusser devleti ve devlet iktidarını birbirinden ayırmaktadır. Sınıf mücadelelerini devlet iktidarını ele geçirmek için ve iktidarı ele geçiren sınıfın kendi amaç ve çıkarları doğrultusunda iktidarı kullandığını dile getiren Althusser (2015: 48), tüm bu amaçlar için iki aygıta vurgu yapar. Bu bağlamda ortaya çıkan devletin ideolojik aygıtları mutlak bir biçimde nesneldir, herhangi bir özne tarafından üretilmemektedir. Fakat diğer pek çok alanda olduğu gibi özneyi de şekillendirmektedir. Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise DİA'ların sadece devlet kurumlarıyla değil toplumsal kurumlarla da iç içe geçmiş bir hal aldığıdır. Bireyler çoğu zaman devlet tarafından yönlendirildiklerinin dahi farkına varamazlar (Althusser, 2015). Bu durum biraz önce bahsi geçen örnekleri ele aldığımızda iktidar ile aynı ideolojik değerlere sahip toplum kesimlerince benzer bir ilişki sunmaktadır. Devletin ideolojik aygıtlarında toplum çoğu kez yönlendirildiğini farkına varamaz, tıpkı post-truth'da olduğu gibi, benzer ideolojik bakış açısına sahip kişiler manipüle edildiğinin farkına varmadan hayatlarına devam etmektedirler.

Diğer yandan post-truth, seçim dönemlerinde, rakiplerine karşı avantaj elde etmek için, müphem pek çok olgu ve olay hakkında ikazda bulunmak, kanıtlanamayan iddiaları ortaya atıp rakipleri karalamak gibi olgular gerek Trump'ın seçim kampanyalarında gerekse Brexit Süreci'nde karşımıza çıkmaktadır. Post-truthun siyasi bir araç olduğunun bir diğer göstergesi Trump'ın seçim kampanyası sürecinde iddia ettiği 77 ifadenin %76'sının doğru olmadığı tespit edilmiştir ama bu durum seçim sürecinde olumsuz bir etkisi olmamıştır (Fish, 2016: 211). Yine benzer bir biçimde Trump, Başkanlık görevine geldikten sonra genel olarak Amerikan halkını fakat özelde ise kendi destekçilerini manipüle etmek adına 993 günde 13.435 yalan veya yanıltıcı beyanda bulunmuştur (Baç, 2020: 19). Bu bağlamda "belli bir amaca matuf olarak, eğilip bükülmüş hakikati araçsallaştırarak manipüle etmek, sündürmek, çeşitli siyasal amaçlar için "kullanmak", sıklıkla ve açıkça seçilebilen güncel örnekler oldukları için, post-truthu siyasalın alanında tespit etmek oldukça anlaşılırdır" (Atalay, 2020: 186-187). Gerçekliği kanıtlanmamış bilgilerin servis edilmesi asıl olarak bir amaca hizmet eden hayali bir olgunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Althusser'in ideolojik aygıtları açıklarken kullandığı; dini, ahlaki, hukuki ve

siyasal ideoloji aynı zamanda birer dünya görüşüdür ve Althusser yapmış olduğu ideoloji tanımında gerçek dünyanın hayali olarak tasarlandığı fikrini ortaya atmıştır (Althusser: 2015). Devletin ideolojik aygıtlarının ontik kökeninde yer alan bu ideoloji tanımı gerçek dünyanın hayali tasarımının topluma dayatılmasını tasvir etmektedir. Post-truthu, devletin yeni ideolojik aygıtı olarak nitelendirmenin bir diğer nedeni de bu minvalde ortaya çıkmaktadır. Post-truth da gerçek olmamasına rağmen topluma gerçekmiş gibi benimsetilen söylemler yumağı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Althusser ideolojiyi ele alırken, ideoloji; bir aygıtta ve bu aygıtların pratik ya da pratiklerin de var olur hep. Bu da maddi bir var oluştur (2015) şeklinde bir tanımlamaya gitmiştir. Aynı eserinde Althusser, buradaki maddiliğin bir eşyanın maddiliği ile benzer olmadığını vurgulamaktadır. Maddilik; sistemin belirlediği sınırlar dâhilinde ideolojik aygıtta düzenlenmiş pratikleri benimseyerek belirli davranış kalıplarına göre hareket etmesi bağlamında ele alınmaktadır. Althusser bu maddiliği, "*maddi bir aygıt içerisinde var olan, maddi kurallar tarafından düzenlenen maddi pratikler, kendi inancına göre vicdan rahatlığıyla hareket eden bir özenin maddi eylemlerinde varolan pratikleri buyuran ideoloji"* olarak tanımlamaktadır (Althusser, 2015: 58). Asıl olarak özgürlüğe sahip olduğunu düşünen fakat özü itibariyle varolan pratikler tarafından belirli sınırların dâhilde kalan bireyler, devletin ideolojik aygıtın da karşımıza çıktığı gibi post-truth'un bireyleriyle oldukça benzer bir niteliğe sahip görünmektedir. Post-truth "nesnel olguların, kamuoyunun biçimlenmesinde, duygulardan ve kişisel inançlardan daha az etkili olduğu durumlar" olarak tanımlanırken, bu bağlamda duygulara ve kişisel inançlara sahip olan kişiler, öncelikle ideolojik bakış açısıyla ardından sınırlı gerçekliğin ya da hakikatin değersizleştiği bir çevreyle sınırlı olmak üzere sadece hegemonyanın istediği bilgiye ulaşabilmektedirler. Post-truth fenomenini bir DİA olarak nitelendirmedeki üçüncü argüman bu bağlamda ortaya çıkmaktadır. Her ikisinde de bireyler kendilerini özgür düşünürken asıl olarak hegemonyanın onlara sağladığı sınırları dâhilinde kalarak bir özgürlük yaşamaktadırlar.

Baç, konuyu doğrudan bu bahis bağlamında ele almasa da; "Bir toplumda "nesnel doğruluk" veya" hakikat" tekeli altına almayı başaran her hegemonik rejim büyük bir totaliter tehdit oluşturacağı, kendi "hakikati" dışında kalanları ezerek baskılayacağı yalnızca ciddiye alınması gereken varsayımsal bir distopik senaryo değil, geçmişte defalarca yaşanmış ve günümüzde de farklı coğrafyalarda gerçekleşmekte olan bir durumdur." şeklinde bir yorum getirmiştir (2020: 31). Post-truth bu gerçekliğin hegemonik güç tarafından sürdürülebilmesi adına post-modern zamanlarda karşımıza çıkan bir aygıt olarak tanımlanabilir. Hegemonik rejim, mevcut durumlarını sürdürebilmek için "dönemin ruhuna" uygun araçlar tercih etmek zorundadırlar. Görsel medyanın yaygın olmadığı dönemlerde radyonun etkin kullanımı, dini bilginin gerilemeye başladığı dönemlerde

bilimsel bilginin gücünün tercih edilmesi, savaş dönemlerindeki propaganda[2] yöntemleri gibi çeşitli örnekler karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde de Foucault'nun söylemi, asıl olarak post-truthun neden bu kadar etkili bir araç olduğuna dair bir güzergâh ortaya çıkarmaktadır. Foucault'nun "Kelimler ve Şeyler" eserinde tartıştığı bilimsel nesnelliğin imkânsızlığı (Foucault, 2001), bilim insanının ideoloji ve güçle sorunlu ilişkisi üzerinde durmuştur. Bu bağlamda bu ideolojik tavır egemen sınıfın hâkimiyetini pekiştiren bir araç ve nihayetinde ideolojiden beslenen bilgi de hegemonik güçlere hizmet aracı olacaktır (Erdoğan ve Uyan-Semerci, 2020: 95). Egemen güçlere hizmet eden bir bilimsel bilginin varlığının yanı sıra asıl vurgulanmak istenen kısım bilim insanı da olsa ideolojiden bağımsız bir "üretimin" olmadığıdır. Zira insan doğası gereği duygularından bağımsız bir biçimde "karar verme ânı" mümkün değildir. İşbu noktada post-truth, sözlük tanımında yapılan vurguya istinaden, duyguların ve kişisel inançların kamuoyu oluşturmada nesnel gerçeklerden ve gerçekliklerden daha önemli olduğu anlamını da içermektedir. Hâkim sınıf işte bu "duygusallığı" merkeze almasına yardımcı olacak elverişli bir araç bağlamında post-truthu tercih etmektedir.

Post-truthun bir ideolojik araç olarak kullanılmasındaki önemli argümanlardan bir diğeri de demokrasidir. Demokrasi pratiğinin sağladığı imkânlarla birlikte popülist söylemlerin post-truth kullanılarak arttığı görülmektedir. Keyes, post-truth çağında insanların söyledikleri yalanlardan dolayı bir endişe ve utanç hissetmediklerinden dolayı "alternatif bir etik" alanı oluşturduğunu dile getirmektedir (2017). Bunun en kesif örnekleri ise Trump'ın seçim süreçlerindeki söylemleri ve Brexit Süreci'nde Boris Johnson'ın takip ettiği yöntem de benzer bir güzergâhta ilerlemektedir. Başkan Boris, Brexit Süreci'nde başta kendi destekçileri olmak üzere İngiliz halkının kararlarını kendi siyasi görüşü doğrultusunda etkilemek için gerçek dışı söylemlerde bulunmuş ve yanlış bir takım verilerle sonucu manipüle etmeyi de başarmıştır. Halkın nesnel bilgilere yönelme alışkanlığını kaybettiği bu çağda, onların duygularını ve kişisel inançlarını ve hatta ideolojik tavırlarını kullanarak post-truthu bir aygıt olarak tercih ettiği görülmektedir. Siyasilerin iddia ettiği olgular ve verdiği demeçler ideolojik açıdan kendilerini onlara yakın gören destekçileri tarafından doğrudan kabul görmektedir. Bunun farkında olan siyasiler ise bu durumu lehlerine çevirmekte ve popülist söylemlere yönelmektedir. Bu yönelimin önemli

[2] Propaganda 20. Yüzyılın başlarında James Bryce tarafından, aldatıcı ve tekyanlı bildirimlerle, gerçekleri kendi başlarına bulma yeteneğinden veya isteğinden yoksun kimseleri aldatmak ve kötü yöne yöneltebilmek için gücünü kamuoyunun zayıflığından alan, ahlak dışı bir şey olarak tanımlanmıştır (Bryce: 1921: 505). Propaganda söylemi dikkatlice bakıldığında aldatıcı içeriğe sahip olması, gerçeklerin bulma isteğinden yoksun kimseleri hedef alması ve doğruluğunun kanıtlanmasına ihtiyaç duyulmaması açısından post-truth kavramına oldukça yaklaşmaktadır. Burada üzerinde durulması gereken unsurlardan ilki her propagandanın yalan olduğu söyleminden kaçınarak (Qualter, 1980: 275), asıl vurgunun onun yönlendirici gücü ve kitleleri manipüle kabiliyetine yapıldığıdır. Joseph Goebbels'in Nazi Almanya'sında yürütmüş olduğu propaganda faaliyetleri bu bağlamda uygun bir örnek teşkil etmektedir. Goebbels, "bizim zaferden kastımız askeri savaşın kazanılması değildir" söylemi ve özellikle sinema, radyo ve afişler vasıtasıyla propagandanın halkı yönlendirme gücünü kullanması, post-modern zamanlarda post-truth'un propagandayla olan benzerliğini (zamanın ruhuna uygun bir biçimde sosyal medya aracılığıyla) ortaya koymaktadır.

araçlarından biri haline gelen post-truth, zaman içerisinde devletin ideolojik bir aygıtı olarak – post-dia'sı olarak – karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç

Çalışma; devletin ideolojik aygıtları anlatısının merkezinde yer alan bir takım önemli tanımlamalardan yola çıkarak post-truth ile arasında anlamlı bir rabıta kurabilmesi üç temel unsur üzerinde durmaktadır. Bunlardan ilki; Althusser'in DİA'ların devletin kendi kurumları arasındaki iç içe geçmiş halinin yalnızca bu alanda kalmayıp toplumsal kurumları da sarmaladığı ve daha da önemlisi bireylerin çoğu zaman bu yönlendirmenin farkında olmadığı vurgusudur. Zira post-truth kavramı da benzer bir biçimde ortak ideolojik bakış açısına sahip kişilerin hegemonik güç tarafından manipüle edildiğinin farkına varmadan hayatlarına devam ettikleri bir dünyayı tanımlamaktadır. İkinci olarak, Althusser ideoloji tanımlarken gerçek dünyanın hayali tasarımında bahsetmektedir. Devletin ideolojik aygıtlarının tanımlanmasında ontik öneme sahip bu tanımı gerçek dünyanın hayali tasarımının topluma dayatılmasını tasvir etmektedir. Post-truth da gerçek olmamasına, gerçekliği kanıtlanmamasına veya gerçekliği tartışılmamasına rağmen topluma gerçekmiş gibi benimsetilen söylemler yumağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Üçüncü ve son unsur olarak; toplumu meydana getiren bireyler kendilerini özgür olarak nitelendirirken devletin ideolojik aygıtları, bu özgürlüğü, çeperi belirlenmiş bir özgürlük alanı şeklinde sınırlandırmaktadır. Post-truthun oluşturmaya çalıştığı sınırlı gerçeklik ya da hakikatin değersizleştirilmesi de benzer bir biçimde bireylerin bilgiye ulaşırken sahip oldukları dünya görüşü, duygusal eğilimleri ve kişisel inançları göz önünde tutarak, sınırlarını kendi belirlediği bir bilgi biçimini onlara sunmaktadır. Diğer bir ifadeyle her iki kavram da bireyler kendilerini özgür düşünürken asıl olarak hegemonyanın onlara sağladığı sınırları dâhiline sıkışarak bir özgürlük yaşamaktadırlar.

Post-truth fenomenini anlamlandırma gayesi; söylem, kavram, olgu, çağ, zaman kesiti, durum ve atmosfer gibi tanımlamaları da beraberinde getirmektedir. Bu çalışma ise bu anlamlandırma çabasına farklı bir güzergâh belirleyebilmek adına onu post-dia olarak nitelendirmektedir. Çalışmada üzerinde durulduğu üzere post-truth ile devletin ideolojik aygıtları arasında bir takım bağlantı noktaları tespit edilmiş ve aralarındaki rabıtaya vurgu yapılmıştır. O vakit neden post-truth yeni bir "dia" değil de "post-dia" olarak tanımlanmıştır? Buradaki temel ayrım; "dia" modern zamanlara ait bir kavram olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ontolojik kabulden yola çıkarak "dia"nın sahip olduğu argümanlar da buna bağlı olarak modern araçlardır. Diğer yandan post-truth ise post-modern zamanlara ait bir kavram olup, içerisinde bulunduğu zamanın ruhunu yansıtan bir fenomendir. Modern çağdan post-modern çağa geçiş yeni olguların ortaya çıkmasını sağlamakla birlikte (ya da tam tersi biçimde yeni olguların ortaya çıkması modern zamanlardan post-modern zamanlara geçişe neden olmakta) toplumsal/siyasal olayları anlamlandırmak için yeni kavramların

kullanılmasını zaruri kılmaktadır. Bu durum artık "dia"ları işlevsiz kılma anlamında değil devletin kullandığı araçların da çeşitlenmeye başlaması bağlamında karşımıza çıkmaktadır. Post-truth, post-modern zamanlarda ortaya çıkan bir olgu olması hasebiyle onu post-dia olarak kavramsallaştırmak daha uygun görünmektedir.

Konuşulmaya başlandığı zamanlarda içerisinde bulunduğumuz dönemi açıklamak için ortaya atılan post-truth bir çağ olarak nitelendirilmişti. Çeviri sorunu bağlamında ontolojik açıdan gerçek ve hakikat arasında bir tercih yapılması gereken post-truth; hakikat sonrası, hakikat ötesi, hakikatin değersizleştirilmesi/önemsizleştirilmesi, gerçeklik ötesi, gerçeklik sonrası gibi kavramsallaştırmalarla anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Diğer yandan söylem, kavram, olgu, zaman kesiti, durum ve atmosfer gibi tanımlamalarla anlatılmaya çalışılan post-truth; bu çalışma bağlamında ideolojik bir aygıt olarak hakikatin değersizleştirilmesi temelinde ele alınmıştır. Kamuoyu oluşturma süreçlerinde duyguların, doğruluktan daha önemli bir yere sahip olduğu, kişilerin kendi ideolojik duruşuna yakın olanların söylem ve manipülelerine daha yatkın olması ve bilginin doğruluğuna önem verilmemesi açısından post-truth yönlendirici bir niteliğe sahip görünmektedir. Özelde siyasilerin seçim kampanyalarında genelde ise devletlerin kendilerini meşrulaştırmak için kullandıkları bir araç olarak nitelendirilen post-truth, kavramın etimolojik yapısından da anlaşılacağı üzere "sonrası" ifadesiyle, zaman olarak bir sürenin/sürecin sonrasını ifade etmektedir. Çalışmada varılan sonuç ise; moderniteyle ortaya çıkan pek çok yeniliğin de değişime uğraması ve bir sonraki aşamaya geçmesiyle birlikte, yeni dönemi anlamlandırmak için kullanılan post-modern çağ, bir takım yeni kavramlara ve araçlara ihtiyaç duymaktadır. Post-truth bu kavramlardan biri olarak "nesnel olguların, kamuoyunun biçimlenmesinde, duygulardan ve kişisel inançlardan daha az etkili olduğu durumlar" karşımıza çıkmaktadır. Post-truthun bu tavrı onu siyasi bir araç olarak devletin yeni bir ideolojik aygıtı haline getirmektedir. Post-modern zamanlarda, post-truth bir post-dia haline gelmektedir.

Kaynakça

Alpay, Y. (2019). *Yalanın Siyaseti*. İstanbul: Destek Yayınları.

Althusser, L. (2015). *İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları.* İstanbul: İthaki Yayınları.

Atalay, H. S. (2020). Hakikatin Önemini Yitirmesi ve Gündelik Hayatın Hoyratlaşan Dili. *Pasajlar Post-Truth Çağı.* Yıl: 2, Sayı: 4.

Baç, M. (2020). Hakikatin Soruşturulması, Ötelenmesi ve Geri Dönüşü Üzerine. *Pasajlar Post-Truth Çağı.* Yıl: 2, Sayı: 4, Ocak.

Bryce, J. (1921). Modern Democracies. New York: Macmillan.

Erdoğan E. ve Uyan-Semerci P. (2020). Hakikat Sonrası Tartışmaların Gerçek Olmayan Varsayımlarını Ele Almak: Akıl, Bili ve Demokrasi Karşıtlığı. *Pasajlar Post-Truth Çağı.* Yıl: 2, Sayı: 4, Ocak.

Fish, W. (2016). Post-Truth Politics and Illusory Democracy. *Psychotherapy and Politics International.* 14(3).

Foucault, M. (2001). *Kelimeler ve Şeyler.* (Çev. M. A. Kılıçbay). İstanbul: İmge Yayınları.

Füller, S. (2018). *Post-Truth: Knowledge as a Power Game*. London: Anthem Press.

Gramsci, A. (2012). *Hapishane Defterleri Cilt I.* (Çev. E. Ekici) İstanbul: Kalkedon Yayınları.

Hall, S., Jacques, M. (1995). *Yeni Zamanlar*. (Çev. A. Yılmaz). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

https://languages.oup.com/word-of-the-year/ (Erişim Tarihi: 17/03/2020).

Karadut, İ. C. (2020). Hakikat-Ötesi Çağda Hakikati Söylemek: İki Parrhesia Vakası. *Pasajlar Post-Truth Çağı.* Yıl: 2, Sayı: 4, Ocak.

Keyes, R. (2017). *Hakikat Sonrası Çağ.* (Çev. D. Özçetin). İzmir: Deli Dolu Yayınları.

Köktürk, M. (2020). Post-Truth ya da Mağaraya Dönüş. *Pasajlar Post-Truth Çağı.* Yıl: 2, Sayı: 4, Ocak.

McComiskey, B. (2017). *Post-Truth Rhetoric and Composition. Colorado*. University Press of Colorado.

McIntyre, L. (2019). *Hakikat-Sonrası.* (Çev. M. F. Biçici). İstanbul: Tellekt.

Miller, D. (1995). *Blackwell'in Siyasal Düşünce Ansiklopedisi II.* (Çev. B. Peker & N. Kıraç). Ankara: Ümit Yayıncılık.

Nietzsche, F. (1968). *Will to Power*. (Çev. W. Kaufmann & R. J. Hollingdale). New York: Random House Inc.

Nietzsche, F. (2011), *Ahlakın Soykütüğü Üstüne*. (Çev. A. İnam). İstanbul: Say Yayınları.

Raptis, B. K. (2020). Böyle Söylerdi Nietzsche: Nihilizm, Post-Truth ve Benzerleri, *Pasajlar Post-Truth Çağı,* Yıl: 2, Sayı: 4, Ocak.

Tesich, S. (1992). A Government of Lies, *The Nation*, January, 6/13.

Qualter, H. T. (1980). Propaganda Teorisi ve Propagandanın Gelişimi. (Çev. Ü. Oskay). Ankara Üniversitesi SBF Dergisi.

Williams, R. (1977). "Hegemonya Nedir? (Çev. E. Gen). (https://www.e-skop.com/skopbulten/pasajlar-hegemonya-nedir/3874, Erişim Tarihi: 18.11.2019).

Yalçınkaya, A. (2013). Platon'un Bilişi. *Sokrates'ten Jakobenlere Batı'da Siyasal Düşünceler* (Ed. M. A. Ağaoğulları). İstanbul: İletişim Yayınları.

Extended Abstract

The aim of this study is to articulate the phenomenon of post-truth that emerged in post-modern periods to the Ideological State Apparatuses by Althusser, which hegemony uses to adopt its own culture to the classes under its rule. Then, the ongoing efforts regarding the value and place of the concept in recent times have brought along definitions such as discourse, concept, phenomenon, age, time section, situation and atmosphere. This study aims to present a new direction to these attempts with a different perspective. The main purpose of this study is to contribute to the interpretation of the post-truth phenomenon in the context of political science. As Mouffe emphasized, politics exist with motion, and new tools are inevitable to emerge as a necessity of the political one with the changing time. In this respect, this study primarily deals with the theoretical framework of the concept of post-truth and various approaches trying to interpret it. Then, the relationship between hegemony and the Ideological State Apparatuses and the phenomenon of post-truth will be revealed with recent examples. The main conclusion reached in this study is that some actual political events and hegemonic powers have acquired acquiescence by manipulating media and social media, and post-truth, which can be evaluated in the context of the effort to create hegemony, is a post-isa.

The main claim of the study is that in the context of the government's adoption of its own thoughts and cultures to the society with this process of change, hegemony is directed to produce a new "post-isa" in post-modern times by using post-truth discourses and adding a new one to the "ideological apparatuses of the state". Post-truth does not simply mean to lying or making propaganda. Especially used more widely in the last few years, the concept is described as "word of the year" while there is an ongoing debate as to its exact content. As a phenomenon where knowledge

is accessed not on the basis of rationality but on the direction of the emotional mind and that the need to prove its truth is ignored, post-truth is used as an effective apparatus not only by politicians, but also by various groups that come together on common grounds, especially in social media. Post-truth has strived to be interpreted with conceptualizations such as post-truth, beyond truth, floccinaucinihilipilification/trivialization of the truth, beyond reality, and post-reality. Efforts to interpret the concept of post-truth brought along the tendency to associate the concept with some historical metaphors and theories inherent in political philosophy. This tendency was sometimes reflected in Plato, Nietzsche and Pareto. Within this context, this study suggests an alternative route after dealing with several examples of the search for a political/philosophical theoretical ground for the post-truth phenomenon.

The most important point to note is that ISAs are intertwined not only with state institutions but also with social institutions. Individuals often do not even realize that they are directed by the state. When we consider these examples, this situation presents a similar relationship in the context of the social segments having the same ideological values with the government. In the ideological apparatuses of the state, the society is most often unaware of the fact that it is directed. Just like in post-truth, people with similar ideological perspectives continue their lives without realizing that they are being manipulated. The religious, moral, legal and political ideology which Althusser used while explaining the ideological apparatuses are also world views, and he puts forward the idea that the real world is fictionally designed in his definition of ideology (Althusser: 2015). Positioning in the ontic origin of the ideological apparatuses of the state, this definition of ideology describes the imposition of the imaginary design of the real world on society. Another reason why I call post-truth as the new ideological apparatus of the state emerges in this manner. Although post-truth is not true, it appears as an accumulation of discourses that are adopted by society as if they are real. While post-truth is defined as "situations in which objective facts are less effective in shaping public opinion than emotions and personal beliefs are", people having feelings and personal beliefs can access only information that hegemony desires limited to the environment bounded with firstly an ideological perspective and then with trivialization of limited reality or truth. The third argument in describing the post-truth phenomenon as a ISAs arises in this context. In both cases, as individuals think themselves as free, their realm of freedom is within the boundaries of hegemony.

As a result of the emphasis on definitions such as discourse, concept, phenomenon, era, time section, situation and atmosphere for the purpose of making sense of the post-truth phenomenon, the study describes it as post-isa in order to determine a different route to this interpretation effort. As stressed in the study, some nexus between post-truth and the ideological apparatuses of the state were determined and the relationship between them was emphasized. Then, why was post-truth defined as "post-isa" rather than

a "isa"? The main distinction here is that “isa” emerges as a concept in modern times. Based on this ontological acceptance, the arguments possessed by “isa” are accordingly modern tools. On the other hand, post-truth is a concept in post-modern times and is a phenomenon that reflects the spirit of the time it is in. As the transition from the modern era to the post-modern era provides the emergence of new phenomena (or conversely, the emergence of new phenomena leads to the transition from modern times to post-modern times), it is necessary to use new concepts to make sense of social/political events. This situation no longer appears not in the sense of making "isa" dysfunctional, but in the context of the diversification of the tools used by the state. Post-truth seems more appropriate to be conceptualized as post-isa since it is a phenomenon that occurs in post-modern times.